

Конституційний Суд України
вул. Жилянська, 14, м. Київ, 01033

Фізичної особи — підприємця
Чернишева Олександра Іванович

КОНСТИТУЦІЙНЕ ЗВЕРНЕННЯ
про офіційне тлумачення положень
ч. 4 ст. 4 Закону України «Про збір та облік єдиного внеску
на загальнообов'язкове державне соціальне страхування»

Керуючись п. 2 ст. 150 Конституції України, п. 4 ст. 13, 42, 43 Закону України «Про Конституційний Суд України»,

Просимо Конституційний Суд України:

Надати офіційне тлумачення положень частини 4 статті 4 Закону України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2011, N 2-3, ст.11, 2012, N 6, ст.50), щодо роз'яснення стосовно звільнення від сплати за себе єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування фізичних-осіб підприємців, які обрали спрощену систему оподаткування та яким призначена пенсія згідно Закону України “Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб”.

А саме: Закон України "Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування"

Стаття 4. Платники єдиного внеску

1. Платниками єдиного внеску є:

(...)

4) фізичні особи - підприємці, в тому числі ті, які обрали спрощену систему оподаткування, та члени сімей цих осіб, які беруть участь у провадженні ними підприємницької діяльності;

(...)

Частина 4: Особи, зазначені у пункті 4 частини першої цієї статті, які обрали спрощену систему оподаткування, звільняються від сплати за себе єдиного внеску, якщо вони є пенсіонерами за віком або інвалідами та отримують відповідно до закону пенсію або соціальну допомогу. Такі особи можуть бути платниками єдиного внеску виключно за умови їх добровільної участі у системі загальнообов'язкового державного соціального страхування.

Предмет необхідного тлумачення:

Частина 4 статті 4 Закону України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2011, N 2-3, ст.11, 2012, N 6, ст.50), щодо роз'яснення стосовно звільнення від сплати за себе єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування фізичних-осіб підприємців, які обрали спрощену систему оподаткування та яким призначена пенсія згідно Закону України “Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб”.

“4. Особи, зазначені у пункті 4 частини першої цієї статті, які обрали спрощену систему оподаткування, звільняються від сплати за себе єдиного внеску, якщо вони є пенсіонерами за віком або інвалідами та отримують відповідно до закону пенсію або соціальну допомогу. Такі особи можуть бути платниками єдиного внеску виключно за умови їх добровільної участі у системі загальнообов'язкового державного соціального страхування”

Обґрунтування необхідності в офіційному тлумаченні:

Офіційне тлумачення положень частини 4 статті 4 Закону України "Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування" є необхідним у зв'язку з наявністю неоднозначної судової практики щодо звільнення від сплати за себе єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування фізичних-осіб підприємців, які обрали спрощену систему оподаткування та яким призначена пенсія згідно Закону України "Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб".

В одному випадку суди звільняють від сплати за себе єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування фізичних-осіб підприємців, які обрали спрощену систему оподаткування та яким призначена пенсія згідно Закону України "Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб", посилаючись на ст. 7 "Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб", ст.ст. 1, 12-18 Закону України "Про пенсійне забезпечення", ст. 13 Закону України "Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування" (постанова Донецького апеляційного адміністративного суду від 16 липня 2013 року по справі №235/1896/13-а).

В іншому випадку вважають, що дія ч. 4 ст. 4 Закону України "Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування на них не поширюється, посилаючись на ст. 26 Закону України "Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування", ст. 1-2 Закону України "Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб" (постанова Одеського апеляційного адміністративного суду від 29 липня.2014 р. по справі №

Сьогоднішня ситуація в Україні, коли від фізичних-осіб підприємців, які обрали спрощену систему оподаткування та яким призначена пенсія згідно Закону України "Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб", державні органи вимагають сплати єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування призводить до порушення прав громадян, а саме:

встановлене ст. 46 Конституції України право на соціальний захист (ст. 46 Конституції України: "Громадяни мають право на соціальний захист, що включає право на забезпечення їх у разі повної, часткової або тимчасової втрати працездатності, втрати годувальника, безробіття з незалежних від них обставин, а також у старості та в інших випадках, передбачених законом.

Це право гарантується загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням за рахунок страхових внесків громадян, підприємств, установ і організацій, а також бюджетних та інших джерел соціального забезпечення; створенням мережі державних, комунальних, приватних закладів для догляду за непрацездатними.

Пенсії, інші види соціальних виплат та допомоги, що є основним джерелом існування, мають забезпечувати рівень життя, не нижчий від прожиткового мінімуму, встановленого законом.”)

ч. 1 ст. 1 Протоколу №1 Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, яка встановлює: “кожна фізична або юридична особа має право мирно володіти своїм майном. Ніхто не може бути позбавлений своєї власності інакше як в інтересах суспільства і на умовах, передбачених законом і загальними принципами міжнародного права.”

Відповідно до п. 3 Порядку визначення різниці між розміром пенсії, призначеної відповідно до Закону України "Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб", і розміром пенсії із солідарної системи відповідно до Закону України "Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування" (затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 16 листопада 2011 р. № 1168) для осіб, яким пенсія призначена відповідно до Закону України "Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб" до 1 жовтня 2011 р. і які мають право на пенсію відповідно до Закону України "Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування", розмір пенсії із солідарної системи не може бути менший, ніж мінімальний розмір пенсії, визначений відповідно до абзацу першого частини першої статті 28 Закону України "Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування", і не більший, ніж розмір пенсії, призначеної відповідно до Закону України "Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб".

Тобто встановлення обов'язку фізичних осіб — підприємців — військових пенсіонерів та осіб, прирівняних до них, вступати у правовідносини по обов'язковому пенсійному страхуванню та сплачувати страхові внески в якості гарантії, яка має забезпечити Позивачу можливість вибору пенсії, втрачає будь-який сенс, оскільки вибір як такий в цьому випадку завідомо втрачається.

Відповідно до ч. 1 ст. 43 Закону України “Про зайнятість населення”, який діє з 01.01.2013 р. (ст. 2 Закону України “Про зайнятість населення”, який діяв до 01.01.2013 р.), Позивач як особа, яка отримує пенсію відповідно до Закону України “Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб”, не має можливості набути статусу безробітного для отримання відповідної допомоги.

Виходячи з цього, встановлення обов'язку фізичних осіб — підприємців — військових пенсіонерів та осіб, прирівняних до них, вступати у правовідносини по обов'язковому державному соціальному страхуванню на випадок безробіття та сплачувати страхові внески в якості гарантії, що має забезпечити Позивачу можливість бути визнаним безробітним, втрачає будь-який сенс, оскільки така можливість завідомо відсутня. Таким чином, фізичні особи — підприємці — військові пенсіонери та особи, прирівняні до них, які сплачують страхові внески на загальнообов'язкове державне соціальне страхування нарівні з іншими громадянами, поставлені у порівнянні з останніми в нерівне і гірше становище.

Додатки:

Конституційне звернення подається у 3-х прим.